

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

4. Закон України: Про внесення змін до Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус". Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 27, ст.224). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1368-20#Text>.
5. Мінцифри розповідає, як у "Дії" борються з шахрайством: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/38RyyIL>.
6. Закон України: Про основні засади забезпечення кібербезпеки України. Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19/conv#n49>.
7. Марущак А. І. Інформаційно-правові аспекти протидії кіберзлочинності. "Інформація і право" № 1 (24) / 2018, с. 127-132.

ВІКТИМОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Мартинець І. В.

здобувачка вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: Сенько В. В.

*викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

Під домашнім насильством розуміють усі акти фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства, які відбуваються у сім'ї чи побуті між колишнім чи нинішнім подружжям чи партнерами. Домашнє насильство – це модель поведінки, яка використовується однією людиною для контролю або домінування над іншою, з якою вона має або були інтимні або сімейні відносини. Домашнє насильство – це цикл, що повторюється зі збільшенням частоти: фізичної, словесної, духовної та економічної образи з метою контролю, залякування, навіювання почуття страху.

Актуальність даної теми полягає в тому, що домашнє насильство стало розглядатися як соціальна проблема нещодавно й отримало негативну оцінку з боку суспільства. Особа, яка зазнає насильства, перебуває під впливом наслідків насильства, що впливає з різних чинників домашнього насильства. Наслідками можуть бути погіршення здоров'я, психічного стану, зміна поведінки жертви як члена суспільства на гірший бік, через що страждають і професійні якості та відносини з іншими людьми. Потерпілий, несучи у собі весь тягар негативних емоційних переживань і внаслідок погіршення її здоров'я, неспроможна повністю реалізувати себе у різних сферах своєї

діяльності, оскільки значні зусилля витрачаються такою людиною подолання наслідків домашнього насильства.

Метою роботи є визначення віктимологічних чинників домашнього насильства; встановлення особливостей особистостей, які постраждали від домашнього насильства; аналіз рівня суб'єктивного контролю жертв домашнього насильства у різних життєвих ситуаціях; встановлення поведінки жертв домашнього насильства, яка виникає після впливу на них віктимологічних чинників; визначення ефективних механізмів запобігання домашньому насильству.

Вивченням даного питання займалися такі науковці як: Філіппов С.О.; Голіна В.В.; Воднік В.П.; Богатирьов І.Г.; Старушкевич А.В.; Джужа О.М.; Моїсєєв Є.М.; Головкін Б.М.; Валуйська М.Ю. та багато інших.

Віктимологічні властивості осіб, що стали жертвою злочинів, обумовлені анатомо-фізіологічними особливостями організму, особливостями психічних процесів, віковими характеристиками та станом здоров'я, соціальними ролями та функціями, неналежними умовами соціалізації та соціальної адаптації, специфікою поведінки [1, с. 39]. Підвищує віктимізацію особи наявність таких негативних якостей, як запальність, не врівноваженість, нестриманість, підвищена тривожність і дратівливість, схильність до моралізації та моралі.

Морально-психологічні якості людей, які зазнали насильства, характеризуються відкритістю, уважністю, довірливістю, емоційністю [3, с. 159]. Покірність і терпимість також є віктимогенними чинниками. Надія на випадок, вдалий збіг обставин, перекладання відповідальності за свої вчинки та життя на інших підтверджують емоційну нестійкість і важку адаптацію до умов, що змінюються, низький рівень самоконтролю.

Якщо говорити про віктимну поведінку потенційних потерпілих від домашнього насильства, то вона може бути ризикованою, необачною, нейтральною тощо, а за високого ступеня напруженості конфліктних відносин може бути розцінена як провокація. Активно заявляючи й транслюючи рівність у правах, потерпілі особи провокують сімейні конфлікти. У таких ситуаціях жертва своєю поведінкою намагається змінити соціальні стереотипи, зрівняти своє фізичне, економічне, соціальне становище з агресором [2, с. 59].

Також важливим віктимогенним чинником є алкогольне сп'яніння. У момент скоєння злочину над потерпілими, такі особи часто перебувають в нетверезому стані, але також часті випадки й навпаки.

На підвищення рівня віктимності осіб впливають такі чинники:

- зниження рівня життя населення. Тяжкі економічні та соціальні умови життя обмежують можливість культурного, правового, морального розвитку, породжують вчинення різних аморальних вчинків;
- високий рівень безробіття обумовлює неможливість задоволення базових потреб, провокує заздрість, тривожність, злість, які у злочині;
- висока міра латентності зазіхань. Значна частина потерпілих не звертається по допомогу до правоохоронних органів, боячись помсти з боку винного;
- панівна в суспільстві думка про безкарність протиправної діяльності у відносно закритій сімейній сфері призводить до деформації правової свідомості, зростання кількості повторно вчинених злочинних посягань, а також до поширення правового нігілізму, зневіри та відчуженості осіб, яким було завдано шкоди;
- поширення алкоголізму та наркоманії.

Попри те, що саме по собі вживання спиртного не є першою причиною вчинення насильницьких дій у побуті, алкогольне сп'яніння знижує здатність людини контролювати свою поведінку, порушує баланс процесів збудження та гальмування, посилює агресивність [4, с. 23]. Постійне вживання алкоголю призводить до деградації особистості, падіння професійної кваліфікації, припинення трудової діяльності, матеріальних проблем і, як наслідок, зростання цинізму, агресії та насильства.

Механізм запобігання домашньому насильству повинен включати заходи кримінальної та віктимологічної профілактики [1, с. 221]. Метою традиційної профілактики є виявлення, усунення чи блокування причин, що в основі проблеми. Це визначення детермінантів насильницької злочинності, розробка науково обґрунтованих рекомендацій з ефективного управління, координації та підтримки зусиль держави та громадянського суспільства з профілактики насильницьких злочинів, притягнення до відповідальності або інша пильна увага правоохоронних органів до осіб, які раніше вчиняли будь-які насильницькі заходи. профілактичного впливу, організація консультацій психотерапевтів для осіб, які усвідомлюють згубність насильницького способу вирішення конфліктів у побуті.

Як висновок можна сказати, що віктимологічні чинники відіграють велику роль у підготовці особи до вчинення такого жахливого злочину, як домашнє насильство. Більшість потерпілих осіб від домашнього насильства не вірять у свої сили, не самостійні, безініціативні, конформні, залежні від думок інших. Адже насильство руйнує людину як особистість, призводить до депресивного стану та знижує самооцінку. Тому профілактика має особливе значення при запобіганні повторного скоєння злочину, які нерідко формуються внаслідок безсилля жертви, неможливості самостійно вийти з важкої

життєвої ситуації. У такій кримінально-віктимогенній ситуації необхідне своєчасне реагування соціальних служб на проблеми потерпілого та оздоровлення соціального оточення такої особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Віктимологія: навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2017. 308 с.
2. Богатирьов І.Г. Деякі аспекти етимологічного попередження злочину // Вісн. Запорізь. юрид. ін-ту. 1997. Вип. 1. С. 59–63.
3. Старушкевич А.В. Особа потерпілого як елемент криміналістичної характеристики сексуальних вбивств // Вісн. Запорізь. юрид. ін-ту. 1998. Вип. 1. С. 159–164.
4. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М. Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарні аспекти): Монографія. К.: НВТ “Правник”. Нац. акад. внутр. справ України, 1998. 84 с.

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Мельник А. М.

*курсант навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: Березняк В. С.

*к.ю.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Кримінальний кодекс України відображає волю українського народу та покликаний захистити громадян від злочинів, їх права і свободи, їх власність, громадський порядок і громадську безпеку, конституційний лад України, мир і безпеку людства, що сказано в частині 1 статті 1 КК України .

У юридичній науці та практиці судового слідства під словом «законодавство» в широкому розумінні вбачають сукупність законів та інших положень правового регулювання національних суспільних відносин, а у вузькому — набір ухвалених органами законодавчої влади нормативно правових актів.

Закон про кримінальну відповідальність - це сукупність систематизованих та окремих законодавчих актів, що визначають загальні принципи та підстави кримінальної відповідальності, призначення покарання, звільнення від відповідальності і покарання, а також визначають кримінальну протиправність і караність діянь [1, с. 792].